

3 aukera daude (A, B eta C). Aukeratu horietako bat eta garatu aukera horretako galderak.

### A AUKERA: PLATON

—Hauxe ere izan ezazu gogoan —esan nuen—: gizon hori berriz jaitsi eta lehengo leku berean jarriko balitz, ez ote litzaizkioke iluntasunean begiak lausotuko, bat-batean *eguzkitatik* etorria baita?

—Jakina.

—Eta itzal haiexei buruzko iritziak emanaz beti atxiloturik egon direnengana itzuli beharko balitz, begiak oraindik lauso dituela eta iluntasunera ohitu baino lehen —eta ohitzeko denbora ez litzateke batere laburra izanen—, ez ote liokete irri eginen, eta ez ote lukete esanen gora igotzean begiak guztiz hondatu dituela eta ez duela merezi gora igotzen ahalegintzea ere? Eta haiek askatzen eta gora eramaten saiatuko balitz eta besteek beren eskuetan hartzen eta hiltzen ahalko balute, ez ote *lukete hilko*?

—Seguruenik.

(Platon. *Errepublika*)

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| <b>1.- Laburpena eta testuari buruzko definizio kontzeptualak</b><br>a) Egin testuaren laburpen txiki bat, gutxi gorabehera lau edo bost lerrokoa, esaldirik kopia gabe.<br>b) Zeren sinbolo da eguzkia?<br>c) Zergatik hilko lukete presoak haitzulora itzuliko balitz?                                                                                                                                 | (Guztira: 2 puntu)<br>(1 puntu)<br><br>(0,5 puntu)<br>(0,5 puntu) |
| <b>2.- Garatu beharreko gaia:</b><br>2.1 Platonen testuinguru historikoa.<br>2.2 Errealitatearen teoria Platonen arabera.                                                                                                                                                                                                                                                                                | (Guztira: 4,5 puntu)<br>(0,5 puntu) (4 puntu)                     |
| <b>3.- Testuinguruan jartzea eta beste autore bat(zu)ekin alderatzea:</b><br>3.1 Platonen testuinguru filosofikoa.<br>3.2 Garatu autore honen beste gai bat, eta alderatu beste filosofo bat(zu)ek horri buruz esan du(t)enarekin (funtsezkoa da autore batek edo bik esan dutenarekin alderatzea edo loturak bilatzea, guzti-guztiak aipatu gabe eta aurreko galderetan garatu duzuna errepikatu gabe). | (Guztira: 2,5 puntu)<br>(0,5 puntu)<br>(2 puntu)                  |

ALDERDI FORMALAK (1 puntu): Puntu bat gelditzen da hauengatik emateko: ortografia, sintaxia, aurkezpena, gai-antolamendua, eta ikasleak landu duen material-kantitatearen beste ezaugarri formal batzuk.

### B AUKERA: DESCARTES

Horren ordez gehiago arduratuko naiz hemen nire adimenean lehenago, ni izateari buruz gogoetan hasi naizenean, berez eta nire natura bakarraren eraginez sortu zaizkidan pentsamenduez. Hasteko bururatu zait aurpegia dudala, eskuak, besoak, eta hezurrez eta haragiz osatua den makina guztia dudala, gorpu batean dagoen moduan, zeinari gorputza esan baitiot. *Bururatu zait gainera elikatzen naizela, mugitzen naizela, sentitu eta pentsatzen dudala, eta ekintza horiek guztiak arimari lotu dizkiot*. Baina ez naiz gelditu pentsatzera zer den arima hori, edo, gelditu banaiz ere, guztiz arraroa eta sotila den zerbait balitz bezala imajinatu dut, haize, su edo aire oso arin bat balitz bezala, nire gorputzeko parterik handienetara sartzen eta hedatzen dena. Gorputzari dagokionez, ez dut bere naturaz zalantzarik egin, natura hori oso bestelako modu batean ezagutzen nuela uste nuelako, eta, neuzkan nozioen arabera esplikatu izan banu, horien arabera deskribatuko nuen. Irudiren batek mugatzeko moduko guztia dela ulertzen dut dela gorputza; leku batean sartzen dena; espazio bat betetzen duena beste edozein gorputz baztertuz hortik; ukituz, ikusiz, entzunez, dastatuz edo usainduz senti daitekeena; era askotara mugi daitekeena, ez berez, baizik eta arrotz zaion beste zerbaiten eraginez, zeinaren inpresioa jasotzen baitu ukitzen duenean. Zeren berez edukiko balitu mugitzeko, sentitzeko eta pentsatzeko ahalmenak, ez nuke nik inolaz ere usteko gorputzaren naturari egoztekoak direla abantaila horiek; aitzitik, harritu egiten nintzen ikustean nola aurkitzen ziren ahalmen horiek gorputz batzuetan (Descartes. *Meditazio metafisikoak*, bigarren meditazioaren hasiera).

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1.- Laburpena eta testuari buruzko definizio kontzeptualak</b><br>a) Egin testuaren laburpen txiki bat, gutxi gorabehera lau edo bost lerrokoa, esaldirik kopiatu gabe.<br>b) Azaldu esaldi hau: <i>Bururatu zait gainera elikatzen naizela, mugitzen naizela, sentitu eta pentsatzen dudala, eta ekintza horiek guztiak arimari lotu dizkiot.</i><br>c) Zer da gorputza Descartesen arabera?            | (Guztira: 2 puntu)<br>(Balorazioa: 1 puntu)<br><br>(Balorazioa: puntu)<br>(0,5 puntu) |
| <b>2.- Garatu beharreko gaia:</b><br>2.1 Descartesen testuinguru historikoa.<br>2.2 Errealitatea: Descartesen substantzien teoria.                                                                                                                                                                                                                                                                          | (Guztira: 4,5 puntu)<br>(Balorazioa: puntu)<br>(Balorazioa: 4 puntu)                  |
| <b>3.- Testuinguruan jartzea eta beste autore bat(zu)ekin alderatzea:</b><br>3.1 Descartesen testuinguru filosofikoa.<br>3.2 Garatu autore honen beste gai bat, eta alderatu beste filosofo bat(zu)ek horri buruz esan du(t)enarekin (funtsezkoa da autore batek edo bik esan dutenarekin alderatzea edo loturak bilatzea, guzti-guztiak aipatu gabe eta aurreko galderetan garatu duzuna errepikatu gabe). | (Guztira: 2,5 puntu)<br>(0,5 puntu)<br>(2 puntu)                                      |

ALDERDI FORMALAK (1 puntu): Puntu bat gelditzen da hauengatik emateko: ortografia, sintaxia, aurkezpena, gai-antolamendua, eta ikasleak landu duen material-kantitatearen beste ezaugarri formal batzuk.

### C AUKERA: MARX

Nik lortutako emaitza orokorra eta, lortu eta gero, egiten ari nintzen ikerketen gida gisa balio izan zidana honela formula daiteke laburkiro: gizakiak, beren bizitzako produkzio sozialean, harreman determinatu, nahitaezko eta beren borondateetik askeak diren harreman batzuetan murgiltzen dira. *Produkzio-harreman* horiek produkzio-indar materialen garapen-gradu jakin bati dagozkio. Produkzio-harreman hauen multzoak eratzen du gizartearen egitura ekonomikoa, eta egiazko oinarri honexen gainean jaso da gainegitura juridiko-politikoa, honi loturik kontzientzia forma sozial jakin batzuk agertzen direlarik. Bizitza materialeko produkzio-moduak, oro har, baldintzatu egiten du bizi-prozesu sozial, politiko eta intelektuala. *Errealitatea ez du gizakien kontzientziak determinatzen; aitzitik, errealitate sozialak determinatzen du haien kontzientzia* (Marx, *Ekonomia politikoaren kritikari ekarpena*).

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| <b>1.- Laburpena eta testuari buruzko definizio kontzeptualak</b><br>a) Egin testuaren laburpen txiki bat, gutxi gorabehera lau edo bost lerrokoa, esaldirik kopiatu gabe.<br>b) Zer dira produkzio-harremanak?<br>c) Azaldu esaldi hau: "Errealitatea ez du gizakien kontzientziak determinatzen; aitzitik, errealitate sozialak determinatzen du haien kontzientzia."                                | (Guztira: 2 puntu)<br>(1 puntu)<br><br>(0,5 puntu)<br>(0,5 puntu) |
| <b>2.- Garatu beharreko gaia:</b><br>2.1 Marxen testuinguru historikoa.<br>2.2 Alienazioaren teoria Marxen arabera.                                                                                                                                                                                                                                                                                    | (Guztira: 4,5 puntu)<br>(0,5 puntu)<br>(4 puntu)                  |
| <b>3.- Testuinguruan jartzea eta beste autore bat(zu)ekin alderatzea:</b><br>3.1 Marxen testuinguru filosofikoa.<br>3.2 Garatu autore honen beste gai bat, eta alderatu beste filosofo bat(zu)ek horri buruz esan du(t)enarekin (funtsezkoa da autore batek edo bik esan dutenarekin alderatzea edo loturak bilatzea, guzti-guztiak aipatu gabe eta aurreko galderetan garatu duzuna errepikatu gabe). | (Guztira: 2,5 puntu)<br>(0,5 puntu)<br>(2 puntu)                  |

ALDERDI FORMALAK (1 puntu): Puntu bat gelditzen da hauengatik emateko: ortografia, sintaxia, aurkezpena, gai-antolamendua, eta ikasleak landu duen material-kantitatearen beste ezaugarri formal batzuk.

## AZTERKETA ZUZENTZEKO ETA KALIFIKATZEKO IRIZPIDEAK

### 1. GALDERA: AUTORE BATEN TESTU BATI BURUZKO LABURPENA ETA KONTZEPTU-DEFINIZIOAK (GUZTIRA: 2 PUNTU)

- Galdera honetan, gutxi gorabehera 4 edo 5 lerro izanen dituen laburpen txiki batean, ikasleak testuaren ideia nagusia zein den adierazi beharko du (1 puntu), eta testuan ageri diren bi kontzeptu edo esaldi definitu edo azaldu (bakoitzak 0,5 puntu balio du).
- Galdera honen helburua da ikasleak testuari buruz duen "xehetasunezko" jakintza neurtzea, bai eta analisisia eta sintesia egiteko gaitasuna ere.
- Laburpenak oso ongi hartu behar d(it)u testuko gaia edo gaiak, eta horiek ongi zehaztu; alegia, irakurri gabe ere, testuaren ideia egokia eman behar du.
- Laburpena egiteko ez dira kopiatu behar esaldiak hitzez hitz. Eskatzen dena da ikasleak bere adierazteko moduekin egitea laburpena, testua ulertu duela frogatzeko.
- Testuaren esaldi edo kontzeptuei buruzko erantzunak definizio azalduak izan behar dira. Hortaz, ezin dira laburregiak izan.

### 2. GALDERA: PROPOSATZEN DEN TESTUAREN AUTOREARI BURUZKO GAI BAT GARATZEA ETA HURA KONTESTU HISTORIKOAN KOKATZEA (4,5 PUNTU)

- Galdera hau bi ataletan banatzen da. Lehenbizikoan ikasleak testuaren autorearen testuinguru historikoa (ez espezifikoki biografikoa) azaldu beharko du. Galderaren atal honek 0,5 puntu balioko du.
- Bigarren atalean ikasleak gai bat garatuko du, azterketako testuarekin zerikusia duen gai bat alegia, edo, bestela, testuaren autoreari buruzko beste gai bat. Bigarren atal honek 4 puntu balioko du.
- Azterketan gako-kontzeptu batzuk esplizitu eman daitezke, eta ikasleak gaia garatzeko gidatatzat har ditzake. Hala ere, ikasi dituen beste material batzuetara jo dezake ikasleak gaia garatzeko.
- Galdera honen bidez neurtu nahi da noraino ezagutzen dituen ikasleak proposatzen den testuaren autoreari buruzko gaiak, eta zer gaitasun duen horiek garatzeko.

### 3. GALDERA: TESTUINGURU FILOSOFIKOA ETA BESTE AUTORE BATEKIN ALDERATZEA (GUZTIRA: 2,5 PUNTU)

- Galdera hau bi ataletan banatzen da. Lehenbizikoan ikasleak testuaren autorearen testuinguru filosofikoa azaldu beharko du (ez espezifikoki biografikoa). Galderaren atal honek 0,5 puntu balioko du.
- Bigarren atalean, testuaren autoreak aztertzen duen beste gai bat hautatuko du ikasleak, berak nahi duena eta 2. galderan garatu ez duena. Programatik aukeratu nahi d(it)uen beste filosofo bat(zu)ekin erlazionatuz garatu beharko du gai hori ikasleak. Hau da muga bakarra: ezin da errepikatu 1. eta 2. galderetan adierazitakoa. Bigarren atal honek 2 puntu balioko du.
- Bigarren atal honen helburua da neurtzea zer-nolako gaitasuna daukan ikasleak autoreen filosofia arazoak erlazionatzeko, eta modu kritikoa aztertzeko haien argudioen sendotasuna.
- Komeni da ikasleak garbi adieraztea, baita azpimarratzea ere, zein den garatu behar duen gaia.
- Galdera honetan, behar-beharrezkoa da beste autore bat(zu)ekin alderatzea; bestela, galdera honetan ezin da kalifikazio ona erdietsi. Bestalde, aintzat hartuko da, modu positiboan, ikasleak gaiari buruz egiten duen gogoetaren azalpen libre eta kritikoa.

**ALDERDI FORMALAK** (1 puntu): Puntu bat gelditzen da hauengatik emateko: ortografia, sintaxia, aurkezpena, gai-antolamendua, eta ikasleak landu duen material-kantitatearen beste ezaugarri formal batzuk.

**OHARRA:** Azterketa zuzentzen duen irakasleak banan-banan emanen die puntuazioa 3 galdera horietako bakoitzari eta dagozkien atalei (a, b c), bai eta alderdi formalei ere. Puntuazioetan 0,25eko tarteak erabiliko dira. Azterketaren azken nota 0,25en multiploa izanen da.